

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 159/2012-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Ladislava Orosza a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti B. s. r. o., S., zastúpenej advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 422/2010-56 z 9. marca 2011, za účasti Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti B. s. r. o., podľa čl. 46 ods. 1 v spojení so základným právom podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 422/2010-56 z 9. marca 2011 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 422/2010-56 z 9. marca 2011 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti B. s. r. o., trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jej právnej zástupkyne *JUDr. T. V., K.*, do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 159/2012-13 z 22. marca 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti B. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 422/2010-56 z 9. marca 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z obsahu vyžiadaného súvisiaceho spisu vyplýva, že sťažovateľka užívala na podnikateľské účely nebytové priestory na základe nájomných zmlúv, ktoré boli rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 15 C 721/02-88 z 28. septembra 2004 (ďalej len „rozsudok Okresného súdu Košice I“) v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 17 Co 368/2004 zo 17. januára 2006 (ďalej len „rozsudok Krajského súdu v Košiciach“) vyhlásené za absolútne neplatné. Proti uvedeným rozsudkom podala 27. februára 2006 sťažovateľka generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 4 M Cdo11/2006 z 18. decembra 2007 (ďalej len

„rozsudok najvyššieho súdu“) mimoriadnemu dovolaniu vyhovel, rozsudok Okresného súdu Košice I a rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie z dôvodu jej nesprávneho právneho posúdenia.

Sťažovateľka sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci“), ktorá jej mala byť spôsobená zrušeným rozsudkom Okresného súdu Košice I v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom č. k. 24 C 101/09-35 z 12. júla 2010 (ďalej len „rozsudok Okresného súdu Bratislava I“) zamietol žalobu sťažovateľky z dôvodu nepreukázania splnenia predpokladov nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozsudkom, keďže predchádzajúce rozsudky Okresného súdu Košice I a rozsudok Krajského súdu v Košiciach neboli zrušené z dôvodu nezákonnosti, ale z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sa sťažovateľka odvolala.

Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I ako vecne správny. V dôvodoch potvrdzujúceho rozsudku krajský súd uviedol, že ani vo výroku a ani v odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu, ktorým boli zrušené rozsudky Okresného súdu Košice I aj Krajského súdu v Košiciach, nie je obsiahnutý záver, že by zo strany obidvoch súdov došlo k porušeniu zákona, resp. že by bolo vydané nezákonné rozhodnutie, ale iba tvrdenie o nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na túto skutočnosť neboli predmetné rozsudky zrušené ako „nezákonné rozhodnutia“, a preto nie je naplnený ani základný predpoklad nároku na náhradu škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorej tvrdila, že výklad pojmu „nezákonné rozhodnutie“ krajským

súdom v napadnutom rozsudku je arbitrárny, v rozpore so zmyslom a účelom právnej úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím súdu a porušuje jej základné práva. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie si ústavný súd vyžiadal vyjadrenie krajského súdu k návrhu, ktoré mu bolo doručené faxom 27. apríla 2012 a poštou 4. mája 2012. V tomto vyjadrení krajský súd zotrváva na svojom názore, že v konaní nebolo preukázané, že došlo k zrušeniu právoplatného rozsudku z dôvodu jeho nezákonnosti. Krajský súd na ústnom prerokovaní v konaní vo veci samej o sťažnosti sťažovateľky netrval.

Ústavný súd zaslal vyjadrenie krajského súdu na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyne sťažovateľky. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 11. mája 2012 zotrvala na stanovisku uvedenom v sťažnosti a uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní. Zároveň si uplatnila a vyčíslila požadovanú úhradu trov konania.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho IV. senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva a slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00). Ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva sťažovateľa) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky, napr. III. ÚS 150/99).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy právneho poriadku Slovenskej republiky. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný

výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (II. ÚS 249/2011).

Sťažovateľka ako dôvod svojej sťažnosti uviedla, že rozhodnutie krajského súdu je založené na takom výklade zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý popiera jeho účel a zmysel, pretože tento zákon je založený na princípe, podľa ktorého je štát povinný odstrániť každú nezákonnosť, ku ktorej došlo pri výkone verejnej moci.

Podstatou odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu je úvaha, že zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím vyvoláva iba také právoplatné súdne rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nezákonnosti, pričom tento dôvod musí byť výslovne uvedený vo výroku zrušujúceho rozhodnutia (v tomto smere prevzal napadnutý rozsudok krajského súdu rozhodnutie prvostupňového súdu) alebo aspoň výslovne v jeho odôvodnení. Vzhľadom na to, že podľa zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu bol právoplatný rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušený pre nesprávne právne posúdenie veci, a nie z dôvodu jeho nezákonnosti, nie sú splnené podmienky na zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú týmto zrušeným rozhodnutím. Krajský súd preto napadnutým rozsudkom návrh na náhradu škody proti štátu zamietol. Podľa napadnutého rozsudku krajského súdu *„V celom odôvodnení uvedeného rozsudku (rozsudku najvyššieho súdu, ktorým bol právoplatný rozsudok krajského súdu zrušený) nie je uvedený záver, že by zo strany súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho súdu došlo k porušeniu zákona, resp. že by bolo vydané nezákonné rozhodnutie, avšak v odôvodnení dovolacieho rozhodnutia sa Najvyšší súd SR zaoberal skutočnosťou, že zo strany prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu predmetnej veci... Je nesporné, že zákon č. 514/2003 Z. z. nedefinuje, čo sa rozumie nezákonným rozhodnutím, avšak na druhej strane je treba poukázať na skutočnosť, že nezákonnosť rozhodnutia musí byť v odôvodnení rozhodnutia, ktorým je pôvodné rozhodnutie zrušené alebo zmenené, konštatovaná, v opačnom prípade by použitie riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov*

strácalo význam a každé zrušujúce alebo zmeňujúce rozhodnutie by mohlo zakladať nárok na náhradu škody podľa citovaného zákona.“.

Podľa sťažovateľky je takýto výklad arbitrárny a porušuje jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka zastáva názor, že „*právna úprava (zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, pozn.)... síce osobitne nezmieňuje o tom, či nezákonnosť musí byť konštatovaná priamo vo výroku zrušujúceho rozhodnutia, má však zato, že uvedenej konštrukcii nie je možné prisvedčiť. Totiž, pokiaľ príslušný orgán určité rozhodnutie zrušil z dôvodov uvedených v odôvodnení rozhodnutia, je možné uzavrieť, že sa tak mohlo stať jedine z dôvodu jeho rozporu s platnými právnymi predpismi, a teda z dôvodu jeho nezákonnosti...* (okresný súd a krajský súd v konaní o náhradu škody, pozn.) *v podstate preskúmavali v samotnom konaní o náhradu škody nezákonnosť rozhodnutia.“.* Navyše, podľa sťažovateľky „*nezákonnosť rozhodnutia už nemožno riešiť, táto už bola vyslovená príslušným orgánom, ktorým, ako jasne vyplýva z predchádzajúceho, bol Najvyšší súd SR“.*

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre viackrát poukázal na vzťah čl. 6 ods. 1 dohovoru k čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavodarca formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej

ochrany podľa dohovoru (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 279/09). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ako už mal možnosť ústavný súd uviesť, základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zabezpečenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jeho uplatnenie (III. ÚS 155/2011).

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Zmyslom a účelom zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody ustanovuje § 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to tým, že ustanovuje ako predpoklad na náhradu škody (mimo iného) vydanie nezákonného rozhodnutia a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané rozhodnutie následne zrušené na to príslušným orgánom práve z dôvodu nezákonnosti. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejmý (II. ÚS 25/2011).

Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá

bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím...

Podľa § 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (napr. II. ÚS 71/04, IV. ÚS 170/2012, IV. ÚS 1/2012), pričom nezastupiteľnú funkciu pri výklade a zjednocovaní judikatúry má najvyšší súd. Preto ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo20/2009 z 30. mája 2011 (prijaté iba dva mesiace neskôr ako napadnutý rozsudok krajského súdu), z ktorého vyplýva opačný záver ako z napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa tohto uznesenia najvyššieho súdu *„Zákonnosť či nezákonnosť rozhodnutia vo všeobecnosti je otázkou súladu rozhodnutia s objektívnym právom. Tak rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, z dôvodu nesprávne alebo nedostatočne zisteného skutkového stavu ako i z dôvodu vady konania je nezákonné a za splnenia ostatných zákonných podmienok môže zakladať zodpovednosť štátu za škodu, ktorá prípadne z takéhoto rozhodnutia vznikla účastníkov. Aj napriek tomu, že pojem nezákonné rozhodnutie nie je v zákone definovaný, je však možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa dá rozumieť akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Pokiaľ súdy došli k opačnému záveru, ich záver nie je správny. Právna úprava sa síce osobitne nezmieňuje o tom, či nezákonnosť rozhodnutia musí byť konštatovaná priamo vo výroku zrušujúceho (zmeňujúceho) rozhodnutia, avšak podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pokiaľ príslušný orgán určité rozhodnutie zrušil (zmenil) z dôvodov uvedených*

v odôvodnení rozhodnutia, je možné uzavrieť, že sa tak mohlo stať jedine z dôvodu jeho rozporu s platnými právnymi predpismi, a teda z dôvodu jeho nezákonnosti.“ Citované rozhodnutie zodpovedá zmyslu a účelu inštitútu náhrady škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a ústavný súd sa so závermi v ňom vyslovenými stotožňuje.

Samotný rozpor napadnutého rozsudku krajského súdu s neskorším rozhodnutím najvyššieho súdu ešte sám osebe nepredstavuje porušenie označených práv sťažovateľky. Z pohľadu ústavného súdu a jeho rozhodnutia o sťažnosti sťažovateľky je rozhodujúce, či je napadnutý rozsudok krajského súdu založený na ústavne udržateľnom výklade právneho predpisu (osobitne pojmu „nezákonné rozhodnutie“), zohľadňujúc označené základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd poukazuje na to, že neexistuje ustálená, v právnej teórii či praxi bežne používaná definícia pojmu nezákonné rozhodnutie pre účely zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú takýmto rozhodnutím. Ani zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci výslovne nedefinuje, čo sa má považovať za nezákonné súdne rozhodnutie. Podľa dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (Osobitná časť k § 1 ods. 1 návrhu zákona, parlamentná tlač č. 342) je nezákonným rozhodnutím *«rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky... Toto rozhodnutie môže byť vydané najmä v občianskom súdnom konaní, v správnom konaní alebo v trestnom konaní. Nový zákon však explicitne nedefinuje pojem „nezákonné rozhodnutie“. Nezákonnosť rozhodnutia môže byť tak rozmanitá, že jeho zovšeobecnené vyjadrenie v definícii ako i zovšeobecňujúci popis naráža na neprekonateľné prekážky. Otázka, či bolo vydané nezákonné rozhodnutie, sa bude vždy posudzovať so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu.»*. Z citovaného vyplýva, že aj zákonodarca neponíma pojem „nezákonné rozhodnutie“ prísne formalisticky, ale širšie.

Pojem nezákonné rozhodnutie v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zahŕňa nielen rozhodnutia súdov, ale aj rozhodnutia správnych

orgánov. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na skutočnosť, že nezákonnosť súdneho rozhodnutia nie je samostatným dôvodom mimoriadneho opravného prostriedku v rámci občianskeho súdneho konania, na rozdiel od nezákonnosti právoplatného rozhodnutia správneho orgánu, ktoré môže byť konštatované v rámci konania o preskúmanie zákonnosti a postupu správneho orgánu v správnom súdnictve. Preto sa žiada rozlišovať medzi výkladom nezákonnosti rozhodnutia súdu a správneho orgánu pre účely zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Pravidlá občianskeho súdneho konania [Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“)] výslovne nevymedzujú ani povinnosť a ani oprávnenie súdu rozhodujúceho na základe mimoriadneho opravného prostriedku o zrušení právoplatného rozhodnutia súdu zrušiť toto rozhodnutie z dôvodu nezákonnosti, jeho nezákonnosť konštatovať vo výroku, resp. uviesť výsledok tohto posúdenia v odôvodnení svojho rozhodnutia.

Podľa názoru ústavného súdu sú podstata a zmysel základného práva v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy popreté takým výkladom ustanovení zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý vyžaduje, aby zrušujúce rozhodnutie súdu vydané na základe mimoriadneho opravného prostriedku výslovne konštatovalo nezákonnosť zrušeného právoplatného rozhodnutia (či už vo výroku, alebo v odôvodnení), ak na takéto konštatovanie nedávajú procesné pravidlá občianskeho súdneho konania tomuto súdu žiadny priestor a ak sa má v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takéto posúdenie uskutočniť na základe zohľadnenia okolností konkrétneho prípadu. Nezákonnosť zrušeného rozhodnutia je preto materiálnou vlastnosťou zrušeného rozhodnutia, a nie formálnou vlastnosťou zrušujúceho rozhodnutia, hoci dôvod zrušenia musí z tohto zrušujúceho rozhodnutia nepochybne vyplývať (v tomto zmysle pozri aj rozhodnutie vo veci sp. zn. II. ÚS 25/2011).

Krajský súd v napadnutom rozsudku na podporu ním zaujatého stanoviska navyše uviedol, že „... nezákonnosť rozhodnutia musí byť v odôvodnení rozhodnutia, ktorým je pôvodné rozhodnutie zrušené alebo zmenené, konštatovaná, v opačnom prípade by použitie riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov strácalo význam a každé zrušujúce

alebo zmeňujúce rozhodnutie by mohlo zakladať nárok na náhradu škody podľa citovaného zákona (zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, pozn.).“. Takúto interpretáciu kvalifikuje ako príliš reštriktívnu, resp. formalistickú, nezohľadňujúcu účel inštitútu náhrady škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že zodpovednosť za nezákonné rozhodnutie sa ex lege vzťahuje iba na zrušené právoplatné rozhodnutia a nemá vplyv na použitie riadnych opravných prostriedkov.

Ústavný súd nad rámec uvedeného dodáva, že všeobecný súd musí skúmať všetky podmienky nároku na náhradu škody, ktorý vzniká až po splnení všetkých jeho predpokladov, teda až po tom, ako sa ukázali byť neúčinné iné prostriedky ochrany, resp. kompenzácie majetkovej ujmy na základe iných právnych nárokov (k tomu pozri aj rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 361/09). Rovnako ostáva úlohou všeobecných súdov zhodnotiť možnosť existencie mimoriadnych výnimočných okolností prípadu, v dôsledku ktorých nemusí zrušenie právoplatného rozhodnutia súdu nevyhnutne vyplývať z nezákonnej povahy tohto rozhodnutia či z jeho rozporu s objektívnym právom, ale môže byť odôvodnené napríklad spornosťou právnej otázky zásadného významu vo veci, ktorá doteraz nebola riešená, resp. sa na jej riešenie rôznia kvalifikované názory, pričom žiadny z týchto názorov nemôže byť posúdený ako rozporný s objektívnym právom (rovnako Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 1391/09 z 27. decembra 2011). Takýmito výnimočnými okolnosťami sa nepopiera objektívny charakter zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, iba sa vymedzuje rozsah pojmu nezákonné rozhodnutie, ktorého interpretácia je v zmysle uvedených ústavnoprávnych limitov zverená všeobecným súdom.

Vzhľadom na uvedené dôvody dospel ústavný súd k názoru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu založené na úvahe, že nezákonnosť zrušeného právoplatného rozhodnutia musí byť vo výroku alebo odôvodnení rozhodnutia, ktorým je toto rozhodnutie zrušené, výslovne konštatovaná, je takým výkladom ustanovení zákona o zodpovednosti

za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci [najmä § 3 ods. 1 písm. a) a § 6 ods. 1 tohto zákona], ktorý porušuje ich účel a význam, osobitne vo vzťahu k účelu a významu základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, ktorého realizáciu majú tieto ustanovenia zabezpečiť. Namietaný prístup krajského súdu zároveň odporuje základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požiadavka spravodlivosti, osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru ako aj v § 1 OSP, podľa ktorého má byť v rámci súdneho konania zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie prerokúvanej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako extrémne nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

Z toho dôvodu rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Povinnosťou krajského súdu bude riadiť sa právnym názorom ústavného súdu vysloveným v bode II tohto nálezu a znova posúdiť námietky sťažovateľky v intenciách tohto kasačného nálezu.

IV.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o sťažnosti pred ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka navrhuje, aby jej bola priznaná úhrada trov konania, ktoré pozostávajú z dvoch úkonov právnej pomoci po 123,50 € (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) a 2 x režijný paušál po 7,41 €.

Keďže oba úkony právnej služby boli vykonané v roku 2011, ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2010, ktorá bola 741 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby tak, ako to navrhla a vyčíslila právna zástupkyňa sťažovateľky (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 123,50 €, t. j. za dva úkony 247 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,41 € predstavuje sumu 261,82 €.

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2012